

MICUL PRINȚ DE ANTOINE DE SAINT- EXUPERY – O POARTĂ DESCHISĂ SPRE LUME, SPRE CEILALȚI, SPRE SINE

*Marcelica-Alexandrina Văsioiu, drd,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
Profesor limba și literatura română, Școala Gimnazială Nr. 3 Galați*

THE LITTLE PRINCE BY ANTOINE DE SAINT- EXUPERY – AN OPEN GATE TO THE WORLD, TO OTHERS, TO ONESELF

*Marcelica-Alexandrina Văsioiu, PhD student,
“Ion Creanga” State Pedagogical University of Chisinau,
Romanian language and literature teacher, Secondary School No. 3 Galati
ORCID:0009-0007-2281-8435
celine_vert@yahoo.com*

CZU: 821.133.1.09

DOI: 10.46727/c.v3.24-25-03-2023.p51-55

Abstract. 80 years after its publication, Antoine de Saint Exupery’s book, *The Little Prince*, has its readers everywhere, being an open, flexible work, accessible to very varied categories of readers - from primary school children to adults who I reread it for the umpteenth time and find it so full of meaning. Recommended in the school curriculum, it appears in the reading lists that the teachers of Romanian language and literature compile to be a guide for students entering the secondary school cycle.

Precisely because it is a book that offers so much on an interpretive level, it deserves to be studied and analyzed, on a textual level, the ME-OTHERS distinction, it operates as a method of inter and self-knowledge. The journey of the Little Prince on the surrounding planets is like an initiatory path, also a form through which he seeks happiness, following the call of the flower: „Seek to be happy!” The stops he makes are proof that every man has his own planet, his own universe over which he is master.

The intercultural side allows teachers working with secondary school students to bring them closer, through an analytical reading, to what, in fact, represents our relationship to the OTHER, in the sense of a good self-knowledge exercise.

Keywords: varied categories of readers, a method of inter and self-knowledge, analytical reading

De ce tocmai acest mini-roman atât de tradus și de analizat de-a lungul celor 80 de ani ce s-au scurs de la publicare? Rațiunile sunt multiple, însă toate duc spre aceeași explicație, aparent simplă, dar incitantă - valoarea incontestabilă din punct de vedere moral, psihologic, interpretativ, calitatea de operă deschisă, flexibilă, accesibilă unor categorii foarte variate de lectori-de la copilașii de ciclu primar până la adulții ce o recitesc pentru a câta oară și o găsesc atât de plină de semnificații.

Cei mai mulți cititori ai celebrei cărți franceze au întâlnit-o inițial în vremea copilăriei, au regăsit-o ulterior și au perceput-o cu mintea omului matur, un aspect este cert însă-odată ce a pătruns în miezul poveștii cu iz filozofic, inima nu o poate uita, căci a găsit înlăuntrul ei toate frământările, controversile, iluziile spulberate de-a lungul unei existențe. Simpaticul personaj născocit de Saint-Exupéry, de altfel, un alter ego al acestuia, îi amintește lectorului că „esențialul nu se vede cu ochii” și că „numai cu inima putem vedea lucrurile așa cum sunt.” În fiecare om sălășluiește un Mic Prinț, pe care îl hrănește cu valori, cu idei, cu experiențe ce îi sunt pe plac. Scriitorul și regizorul român Virgil Tănase, în eseu intitulat *Temele din Micul Prinț*, stipulează, printre altele, că la Antoine de Saint Exupéry „omul este o ființă duală și că acest

copil care ne locuiește, acest Mozart care există în fiecare dintre noi și pe care normele stupide ale existenței sociale îl împiedică să se împlinească este firul de lumină care trece prin carnea noastră perisabilă, agățată vremelnic pe acest fir ca o rufă pusă la uscat. El este permanența, partea noastră de imortalitate.”

Fără a fi, la prima vedere, o povestire pretențioasă, Micul Prinț se pretează lecturii școlarelor de toate vârstele. Este cartea ce poate fi citită la orice vârstă, de nenumărate ori, dar de fiecare dată va fi receptată altfel. Recomandată în programa școlară, aceasta apare în listele de lecturi pe care profesorii de limba și literatura română le alcătuiesc spre a le fi ghid elevilor ce pășesc în ciclul gimnazial.

La 10-11 ani, cartea stârnește imaginația copiilor, purtându-i prin spații extraordinare, făcându-i să reflecteze, poate, asupra vocației prieteniei. Distincția bine-rău definitorie pentru povești va fi reliefată și în acest caz.

La 12 ani, elevul de clasa a VI-a poate să citească textul în ediție bilingvă și chiar să fie interesat de simbolismul personajelor, de legătura dintre desene-emoții și valori morale.

Pentru viitorul absolvent de gimnaziu, candidat la Evaluarea Națională, cea mai tradusă carte a literaturii franceze este o salvare. O va reciti cu gândul să rețină cât mai multe valori morale, teme abordate, neapărat desprinzând lecția de viață oferită de personaje. Puntea suspinelor, adică itemul 9 din cadrul subiectului de examen, poate fi depășită cu ajutorul raportării la o carte de suflet.

Tocmai pentru că este o carte atât de ofertantă la nivel interpretativ, merită a fi studiată și analizată, la nivel textual, distincția EU-CEILALȚI, operează ca metodă de inter și autocunoaștere.

Inițial, naratorul, copilul de șase ani, e pus față în față cu oamenii mari care au mereu nevoie de explicații, căci văd doar concretul, fără a face un minim efort spre descifrarea simbolurilor. Reprezentarea șarpelui boa care a înghițit un elefant este, în receptarea adulților, o simplă pălărie, absolut deloc înfricoșătoare. Descurajat, astfel, de adulții din preajmă, de părinți, naratorul copil renunță la desen și se va dedica unor aspecte mult mai serioase - istoriei, geografiei, aritmeticii, ajungând chiar să devină pilot. Relaționarea sa cu ceilalți e marcată de răceală, o comunicare neautentică, superficială, inducându-i un acut sentiment al singurătății.

Pilotul căzut în deșert ajunge să întâlnească, din întâmplare, un „omuleț cu totul extraordinar” - la momentul întâlnirii, de ambele părți, apare curiozitatea, manifestată prin cercetarea atentă a celuilalt, cei doi se cercetează cu luare-aminte. Momentul simbolic al întâlnirii echivalează cu reîntoarcerea autorului la vârsta copilăriei, Micul Prinț fiind copilul din sufletul său, amândoi având aceeași sorginte: „Atunci și tu vii tot din cer.” În zori, în plin deșert, fără speranță, pilotul este trezit de un glăscior care-i cerea să-i deseneze o oaie.

Peste timp, se reiterează motivul desenului ca formă de reprezentare a lumii și ca test pentru ceilalți. Micul Prinț este cel care îi înțelege desenele pilotului, fiindu-i pe plac acelea sub forma unor sugestii - pălăria, sertarul. Oamenii mari, axați pe exactitate („Oamenii mari iubesc cifrele.”), nu pricep asemenea simboluri.

Interesantă, din perspectiva simbolisticii, este prezența repetată a cifrei șase: „pe când aveam șase ani”, „până când, acum șase ani, am rămas în pană în deșertul Sahara”, „Au trecut deja șase ani de când prietenul meu a plecat, împreună cu oaia lui.”

Numărul șase este unul semnificativ în *Biblie*, deoarece este cel al Omului, al imperfecțiunilor din lucrarea omului. *Numărul 6* este un simbol al stării intermediare, tranziționale și imperfecte umane, ce-și are originea în Geneza din *Biblie*, potrivit căreia omul a fost zămislit într-a șasea zi (înainte de încheierea triumfală a Creației din cea de-a șaptea), iar această cifră ar fi fost impregnată pentru totdeauna în el. Totodată, de atunci, omului i s-au hărăzit 6 zile pentru a lucra, a purta povara muncii, și numai una pentru a se odihni și a se reconecta cu Dumnezeu.

Așadar, pilotul-narator este ipostaza imperfectă a omului, aflat într-o stare intermediară, de căutare a sensului ființei și a valorilor ce o definesc, nevoia de comunicare și cea de valorizare fiind esențiale. Apariția Micului Prinț, în zori, echivalează cu momentul revelației descoperirii sinelui, o întoarcere în copilărie, la origini, atunci când imaginația era neîngrădită. Scrierea despre Micul Prinț, această faptură miraculoasă adăpostită în interiorul fiecărui om, e forma prin care naratorul își propune să nu îl uite, așadar să mențină în inimă suflul fraged al copilăriei, inocența gândului, capacitatea de a vedea lumea și pe ceilalți complet, simbolic, fără exactitatea matematică ce îi sugrumă pe oamenii mari, pe aceia care au uitat de miracolul din interiorul fapturii.

Călătoria Micului Prinț pe planetele din jur este asemenea unui drum inițiativ, totodată o formă prin care acesta caută fericirea, urmând îndemnul florii: „Caută să fii fericit!” Popasurile pe care le face sunt dovada că fiecare om are propria planetă, propriul univers peste care este stăpân.

Micul Prinț obișnuia să trăiască pe un asteroid și călătoria pe multe alte planete înainte de a ajunge pe Pământ. Toate aceste planete erau locuite de un anume tip de om. Această imagine se corelează cu învățăturile esoterice – implică existența unor microcosmosuri sferice. Conform acestor învățături, ființa umană originară a fost o ființă nemuritoare, cu o personalitate divină și un sistem sferic de viață complex. Dar, după căderea spirituală, – o catastrofă sferică – este doar un sistem de viață rănit, incomplet, care se conectează din când în când la o personalitate muritoare, pământescă, al cărei scop în viață ar fi restabilirea acestui microcosmos prin dezvoltarea unei personalități nemuritoare, divine.

Asteroidul Micului Prinț se corelează cu imaginea stării căzute. El aparține lumii și naturii contrariilor cu toate consecințele sale. Zilele se transformă în nopți destul de des din cauza dimensiunilor mici ale planetei și chiar dacă singurul său locuitor iubește vederea apusurilor de soare, forțele distructive sunt, de asemenea, la lucru. Semințele proaste, mugurii, baobabii se răspândesc constant, și proprietarul asteroidului nu le poate face față decât prin plivirea implacabilă – această sarcină reflectă un efort intern continuu de purificare a conștiinței. Aceasta este o trăsătură a unui suflet nobil, de origini nobile, astfel titlul de prinț este justificat. Nu este surprinzător faptul că o floare „nobilă”, un trandafir, începe să înflorească pe această planetă. Cu toate acestea, trandafirul este un simbol dublu: tulpina sa are mulți spini, dar floarea sa este încântătoare, parfumată. Se asociază, astfel, cu inima omului, care este colorată în roșu de dorințele și pasiunile egocentrice; în interior există o afecțiune confundată adesea cu dragostea; dar în profunzime există iubirea divină – ca o fântână într-un deșert – care ar răspândi parfumul real al florii.

De îndată ce floarea Micului Prinț devine conștientă de sine, se comportă ca învelișul exterior al inimii umane: este săcâitoare, mofturoasă și pretențioasă. Proiectând toate acestea spre exterior și temându-se de greutățile și pericolele lumii exterioare, ea cere să fie protejată de un glob de sticlă pe timpul nopții. După un timp, Micul Prinț se satură. El decide să-și părăsească locul de baștină; el își pune planeta în ordine pentru ultima dată și își ia rămas-bun de la floarea protejată. Trandafirul părăsește învelișul exterior al inimii (nici nu mai are nevoie de un glob de sticlă) și „pășește” în teritoriul afecțiunii confundate cu dragostea. Prin urmare, își recunoaște greșelile și își exprimă dragostea pentru Micul Prinț, chiar dacă ea îl învinovățește pentru ce s-a întâmplat. Înțelegerea și generozitatea ei provin din mândrie deocamdată; iar lacrimile ei de autocompătire sunt reținute din orgoliu.

Micul Prinț pleacă spre alți asteroizi (mici planete). El vizitează șase planete, iar a șaptea sa destinație este Pământul. Deoarece pilotul a trebuit să execute o aterizare de urgență din cauza unei erori funcționale, o problemă cu motorul, Micul Prinț trebuie să-și părăsească casa eterică din același motiv. Apariția sa fermecător de pură, copilărească, admirată de pilot (când micuțul vede elefantul înghițit de boa și oile desenate în cutie), eșuează când vine vorba de trandafir pentru că nu reușește să recunoască Roza sub petalele florii.

Toți locuitorii planetelor vizitate sunt obsesivi și încăpățânați, caricaturi ale personalităților divine ale microcosmosurilor originare. Sunt indivizi egocentrici pământești, sunt obsedați de ei înșiși. Au devenit din ce în ce mai lacomi, păstrând puterile divine pentru binele lor, ceea ce a dus la căderea microcosmosului în trecutul cosmic.

Regele este obsedat de dictatură, îngâmfatul de cochetărie, chefliul de amețeală. Aceștia trei sunt, în general, ușor ridiculizați sau compătimiți de lume. Cu toate acestea, următoarele trei personalități încăpățânate pot părea utile și respectabile – chiar dacă sunt la fel de obsesivi și centrați pe sine ca ceilalți. Omul de afaceri se străduiește să posede din ce în ce mai mult, lampagiul se oprină cu falsul său simț al misiunii, geograful caută cunoștințe superficiale și exploratori dominatori.

Cea mai puțin plăcută persoană pentru Micul Prinț este bețivul, iar cea mai simpatică este lampagiul. Este interesant faptul că cele două sunt conectate: bețivul tânjește după amețeală, celălalt după somn. Ambii au o problemă în a rămâne treji. Viața bețivului se învârtă în jurul său: bea pentru a-și uita rușinea faptului că bea.

Caracterul aparent simpatic al lampagiului – prin tradiții religioase exterioare, porunci și ritualuri – întruchipează obsesia menținerii luminii false. Această practică religioasă compulsivă este într-adevăr ca opiul – similar alcoolismului. Cu toate acestea, ei se raportează diferit la ei înșiși: bețivul (nu fără motiv) se disprețuiește pe sine, lampagiul (fără motiv) se laudă pe sine. Dar întâlnim o zicală înțeleaptă printre cei șase indivizi obsesivi: „*Atunci te vei judeca pe tine însuși*”, răspunse regele, „*acesta este cel mai dificil lucru dintre toate*”. „*Este mult mai dificil să te judeci pe tine decât să-i judeci pe ceilalți. Dacă reușești să te judeci corect, atunci ești într-adevăr un om cu adevărată înțelepciune.*”

Dar este doar „spectacol” ceea ce spune regele, căci el nu trăiește conform acestor cuvinte de înțelepciune. Micul Prinț, totuși, gândește și trăiește în conformitate cu această maximă din ce în ce mai mult în fiecare zi – mai ales în relație cu roza sa. Și, conform sfaturilor geografului, a șaptea sa destinație este planeta Pământ.

Micul Prinț ajunge pe Pământ în deșertul Sahara. Deșertul, la fel ca roza, are un dublu sens. Pe de o parte, este un pustiu care reprezintă inutilitatea lumii; pe de altă parte, este locul în care sărăcia și puritatea în spirit pot fi atinse prin distanțarea de plăcerile pământești și prin încercări.

Aici protagonistul întâlnește mai întâi șarpele, noaptea. Acest animal este, de asemenea, un simbol dublu. În sens negativ, acesta reprezintă înșelăciunea și ispita, și așa cum am văzut în desenul naratorului, înghite și își digeră prada întregă. Cel mai periculos tip este șarpele veninos, cu venin în colți. Veninul în cantități mici poate fi medicament și acest lucru ne conduce la trăsăturile pozitive ale simbolului șarpe. Animalul reprezintă, de asemenea, istețimea, întrucât păzește comori valoroase (cunoașterea ascunsă). Își poate pierde pielea, astfel, este și simbolul renașterii, al transformării. Un astfel de animal complex este strâns legat de tot ceea ce reprezintă deșertul.

Este prima ființă cu care Micul Prinț se întâlnește pe Pământ și care îl va ajuta și pe protagonist să părăsească planeta. Șarpele îl întâmpină și îl conduce, oferind dovezi ale numeroaselor sale abilități.

Fiecare întâlnire este un pas către cunoașterea lumii, către autocunoaștere. Creaturile întâlnite pe fiecare planetă sunt simboluri asociate vieții, capcanelor sau provocărilor ivite la tot pasul în calea omului.

Această carte mică este o recomandare de suflet pentru suflete ce doresc a se întoarce la puritate, în speranța regăsirii sensului vieții, a legăturilor cu semenii bazate pe o comunicare autentică, dincolo de evidențe sau de exactitate. Latura interculturală permite dascălilor ce lucrează cu elevii din ciclul gimnazial să îi apropie pe aceștia, prin intermediul unei lecturi analitice, de ceea ce, de fapt, reprezintă raportarea noastră la CELĂLALT, în sensul unui bun exercițiu de autocunoaștere.

BIBLIOGRAFIE

1. SAINT-EXUPERY, A, *Micul Prinț*, București, Cartex, 2022, ISBN 978-606-9604-19-9
2. MAZILU, Dan Horia, *Noi despre Ceilalți, Fals tratat de imagologie*, Editura Polirom, Iași, 1999, 264 p. ISBN: 9736831949;
3. IOVU, Elisaveta. *Discursul imagologic sau discursul despre Celălalt*. În: *Perspectivile și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*. Volumul II, Cahul, 2019, pp. 279-282. ISSN-2587-3563
4. PAGEAUX, D. H. *Literatura generală și comparată*. București: Polirom, 2000, 230 p.
5. GORAȘ POSTICĂ, Viorica, *Competența interculturală funcționalitate conceptuală practică*, în *PRO DIDACTICA Auxilia*, http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2017/07/Competenta_Interculturala.pdf